

מראי מקומות - פסחים מה:

נשים, עצה טובה קמ"ל, שלא יטריחו הרבה כדי שלא יניחו העיסה, אבל אינו בדרך חיוב.

ג. אמר ר"ע דנתי לפני ר"ג וכו' כתב החזון איש (או"ח קכ"א, י"ז) בביאור פלוגתתם, שר"ג שיער לדורו, שבהפסקה כזו אנו בטוחים שלא תשהה עיסה השלישית י"ח רגעים, ולא תבוא לידי חימוץ, אף אם אינה זריזה ובתנור צונן ועצים לחים. ור"ע שאל, שעדיין אין שיעור לעצלות ולקושי ההיסק, ולכך אי אפשר להורות הוראה כללית, והשיב ר"ג שמכל מקום אין מכשול, דתלטוש בצונן, ולא תחמיץ אפילו בי"ח רגעים. אבל ר"ע סבר שאין להורות היתה, אלא כל אחד יחמיר עד שיהא בטוח שלא תבוא עיסתו לידי חימוץ, ולכן קבעו חכמים שלא תשהה האשה כלל. ומכל מקום התיירו ג' נשים בסדר המשנה, ואף שאפשר שתקדים המקטפת לגמור קיטופה קודם שתגמור האופה אפייתה, ותשהה העיסה מעט, כיון שההפסקה מועטת, אין חוששין לה.

ד. שיאור ישרף והאוכלו פטור כתב בחידושי הר"ן, שיש ללמוד מכאן שיש חיוב מדרבנן לבער גם חמץ נוקשה בעיניה, שאם לא כן מדוע ישרף, ישהה אותו עד אחר הפסח ויהיה מותר, שאף שחמץ לאחר פסח אסור, בחמץ נוקשה שאין אפילו לאו, אין לנו מקור לאסור. אלא מוכח שיש חיוב מדרבנן לבערו, שמא יבא לאוכלו. וכתב רבינו דוד שאם אינו מבערו, יהא אסור לאחר הפסח בתורת קנס.

ה. מאי טעמא דרבי מאיר ביאר השפת אמת, שמה ששאלה הגמרא דוקא על טעמו של ר"מ, ולא על הטעם של ר"י הוא משום שבחמץ גמור לעולם הסדקין מתערבין זה בזה, ולכך הוקשה טעמו של ר"מ שמחייב כרת כל עוד שאינם מתערבין, ועל זה תירצו שבאמצע באמת מתערבין. וע"ש עוד במה שכתב לדון עוד בדברי הגמרא.

א. רבי אליעזר אומר הסל מצרפן וכו' פירש רש"י, שלדעת רבי אליעזר דוקא הסל מצרפן, ולא התנור, ולדעת רבי יהושע גם התנור מצרפן. אולם רבינו דוד כתב להיפך, שלרבי אליעזר אף סל מצרפן לחלה, ולרבי יהושע דוקא תנור מצרפן לחלה. וביאר הטעם, שרבי יהושע סובר שממה שנאמר בתורה 'ראשית עריסותיכם' משמע שמפרישים החלה מן העיסה, ולרבי אליעזר אף הסל מצרפן, משום שנאמר 'והיה באכלכם מלחם הארץ', שאף שהוא כבר לחם, מפרישין ממנה חלה, וכל שכן בתנור, שהוא קרוב יותר לעיסה.

והמאירי בחלה (ב' ג) הקשה שלפי רבי אליעזר שהסל מצרפן, מדוע לא היו נצטרף כבר בתנור. ותירץ, שמדובר שנאפו בב' תנורים, ולכך צריך את צירוף הסל. אבל הרמב"ם (ביכורים ו' ט"ז) כתב, שדוקא הסל מצרפן לחלה, ולא התנור. ובכסף משנה כתב, שהרמב"ם סובר כהירושלמי (הובא בהגהות הגר"א כאן), שלדעת ר"א דוקא הסל מצרפן, ולר' יהושע דוקא תנור.

ב. כל זמן שעוסקות בבצק אינו בא לידי חימוץ בחידושי הר"ן הביא שיש מפרשים שדוקא בשיעור הזה של ג' נשים אמרו כן, אבל ביותר מכן, אע"פ שעוסקות בו, בא לידי חימוץ, שאם לא כן מדוע נקטו את סדר התעסקות הנשים. אבל הביא דברי הרמב"ם שכל זמן שאדם עוסק בבצק, אפילו כל היום כולו, אינו בא לידי חימוץ. והוסיף הר"ן ששיעור העיסה שנתנו חכמים הוא לומר שבאותו שיעור עסקה של אשה מצילתו מידי חימוץ, אבל ביותר מכן לא. וביאר שמה שנקטו שיעור של ג' נשים, היינו משום שלכתחלה לא התיירו חכמים יותר משיעור זה, שמא תרפה ידיה מלעסוק בבצק תדיר, אבל אם אנו יודעים שלא פסקה מלהתעסק בה, מותר אפילו ביותר משיעורים אלו. עוד כתב שנקטו זאת משום רבן גמליאל הסובר שאף שסלקה ידיה מן הבצק, כל שלא שהה יותר משיעור שתי אפיות, אינו בא לידי חימוץ.

והריטב"א כתב, שלדעת הרמב"ם מה שנקט שיעור של ג'